

GORAM IN HRIBOM SKOZI ŽIVOT.

M. KLODIČ-SABLADOSKI.

(DALJE.)

Na južni strani je ovirala vrtanje rogov vroča voda, ki je drla v množini do 1200 litrov v vsaki sekundi iz skalovja. Kljub vsem velikim težavam so predrli gorovje dne 24. februarja 1905. Obojestranski rovi pa so trčili z nenavadno natančnostjo v smeri drug na drugega. Dovršeni predor bode stal 83.000.000 frankov. Spomladi tega leta otvorijo železnico v zvezi z veliko prometno razstavo v Milanu.

Začetkoma sem nameraval kreniti od tukaj črez Visp v Zermatt in pogledati na Gornergrat, potem vrniti se zopet v Brieg in udariti jo peš črez prelaz Furka v Göschenen, da bi si ogledal tam Gotthardsko železnico. A pri takem vremenu — lilo je zopet curkoma — še misliti ni bilo na take reči. Rad bi bil videl omenjeno železnico, ki je bila pač nujno potrebna za svetovni promet, če pomislimo, da do nje otvoritve leta 1882. ni bilo tira črez Alpe v vsem velikanskem polkrogu gorovja od M. Cenisa do avstrijskega Brennerja. Zanimiva pa je Gotthardska proga ne samo radi velikega prekopa, ampak posebno glede na krajše, pod zemljo cele kroge tvoreče predore, ki so jih tukaj napravili vprvič. Ako je namreč razlika višin dveh točk, ki naj se zvežeta z železnico, prevelika, daljava pa prekratka, da bi se dala izpeljati proga naravnost brez prevelike napetosti, postranskih dolin ali jarkov itd. pa tudi ni, v katere bi se dal položiti ovinek, ne preostaja drugega, nego izvrtati si ga umetno v hrib. Tak predor torej služi v to, da se napetost proge zniža. Izhod zija nad vhodom, kar je prav čudno videti.

Predno zapustimo gorato Švico, deželo predorov in gorskih železnic, naj omenim še Albulske železnice. Ni svetovna, saj je le ozkotirna, ampak služi skoraj izključno turistovskemu prometu. Zgraditi tako železnico, ki stane milijone in milijone, le v ta smoter — kdaj bomo mi tako daleč! Ž njo se je odprl širnemu svetu kanton Graubünden, posebno sloveči Engadin. To vam je mojstrsko delo, pravi triumf tehnike! Ob globokih prepadih, vrto-glavih mostovih, kamenitih in železnih, v neštevilu predorov se vzpenja proga dopod Albulskega sedla ter ga predere s 5866 m

dolgim predorom, ki leži 1824 *m* nad morjem. Med postajama Muot in Preda pa so uporabili na zares rafiniran način ovinke v gori. Proga drži tam izprva na desnem bregu potoka Albule. Kmalu preide na levo stran, izgine v predoru, ki napravlja 686 *m* dolg krog, tako da se nahaja izhod skoraj pri vhodu, poskoči ne daleč odtod na desni breg in dela tam drugi, 670 *m* dolg ovinek v hribu. Potem stopi proga nazaj na levo brdo, se obrne na planem zopet proti potoku, ga premosti v četrto in gre v žrelo tretjega predora, ki tvori zopet 515 *m* dolg krog, izvrtan ravno nad drugim. To vse se pa vrši v obsegu horizontalne daljave le 1400 *m*. Res zamotana zgradba! Uporabiti je pač vsakršne načine, da se pride goram do živega — v turistik in v tehniki!

Ker ni kazalo, da se prevedri, sem sedel na vlak ter se odpeljal čez Lausanne, Bern in Zürich proti Tirolam. Spal sem ravno trdno v postelji spalnega voza nočnega brzovlaka, ko me nenadoma zbudi votlo ropotanje vožnje. V Arlberškem predoru smo, si mislim. In res mi je pogled na uro to potrdil. Na ta način se voziti je vendar malo prijetnejše nego tam spredaj na lokomotivi ali na malih vozičkih v Simplonu, sem si mislil, potegnil odejo čez ušesa in se obrnil na drugo stran. Koliko stotisoč ljudi se vozi tako skozi hribe in doline, nikdar ne misleč na znoj in žulje in napore, ki jih je stal vsak centimeter te železne ceste! Nasprotno, dostikrat se postavljajo še na »vzvišeno stališče« in kritikujejo trpko vse: progo, promet ter to in ono, ko se pri vsaki besedi čuti, da razumejo manj o teh stvareh, ako jih sploh, nego vsak razsoden omikanec. — Tako sem prespal vožnjo po Arlberški železnici, ki mi je pa že zdavnaj znana. Ona je bila šola za vse poznejše enake gradbe v Avstriji. Odprli so jo prometu leta 1884.; dotlej naša država ni imela pripravne zveze z zapadom. Najznamenitejši gradbi na tej prog i sta veliki predor in most čez jarek potoka Trisane. 84 *m* nad vodo drži preko doline 120 *m* dolg železni most, naslanjajoč se na obeh koncih na kamenite oboke, zidane med visokimi, tankimi stebri. Res smela gradba!

Inomost! — Po toli zanimivem potovanju sem bil zopet na domačih tleh!

Mimo Inomosta in čez Brenner drži četrti železniški tir preko Alp, vežoč obojestranski planjavi, ako štejemo proge od zapadnega konca tega mogočnega gorovja proti vzhodu (proge skozi M. Cenis, Simplon in Gotthard so prve tri). Brennerska železnica se vzdiguje do znatne višočine 1371 *m* nad morjem, ne da bi prerila ondotni prelaz s kakim daljšim predorom. Velike

ovire so delale tej gradbi — in jih delajo še sedaj prometu — slaba kakovost sveta ob brdih in velikanske povodnji, ki so v tirolskih gorah doma. Odprli so to železnico leta 1867. Državna proga, vodeča iz Češke in Avstrije čez Beljak v Italijo, se dotika naših tal. Najstarejša železnica preko Alp pa, proga čez Semmering, otvorjena leta 1854., drži na jugu po sredini Slovenije. Obe sta obče znani.

Po tem kratkem pregledu železnih cest v Alpah po drugod se ozrimo nekoliko na najnovejšo tako delo, peto v naši vrsti, v domovini sami!

Nova železnica skozi Karavanke, Bohinjske gore in čez Kras v Trst.

Ni tukaj prilično, da bi razmišljali na dolgo in široko, ali je nova železnica proga, ki naj služi najbolje prvotnemu namenu, to je, da se ustvari nova žila svetovnemu prometu in najboljša zveza mesta Trsta z osprednjimi deželami. Razvideli pa smo v prejšnjih vrsticah, da si promet v svojem razvoju ne išče rad povsem novih poti, ampak da se drži starodavnih cest; le način prevažanja napreduje, se izboljšava, postaja hitrejši in bolj poceni. Tako je s smermi svetovnega prometa ne samo v Alpah, ampak tudi drugod. Saj ni slučajno, da je ubral svojo pot tukaj čez M. Cenis, tam čez Brenner, zopet tu čez Predel. Te struge so mu bile vedno najpripravnejše in izkaže se, kjer je treba, šele pozneje, ali se izplača, iskati mu drugih in hoditi po ovinkih. Gotovo je tudi, da se je zgradila nova naša železnica kakih 37 let prepoznó; pripravljena je imela marveč biti že za časa otvoritve Sueškega kanala. Tako bi se mednarodni promet ne bil obrnil v Italijo in nje luke — položaj vse Evrope v trgovinskem oziru bi bil morda sedaj ves drugačen. Mi Slovenci smo vsekakor lahko veseli, da sega nova železnica bolj v sredino naše domovine; vendar menijo nekateri, da naj naš narod rajši ne pričakuje predobrega od nje, posebno ne v narodnem oziru. Pa tudi o tem tukaj ne more biti govora — upajmo le najboljše!

Velikanskega pomena je vsaka gorska železnica za turistiko. Služijo ji razen že imenovanih še mnoge druge, kakor proga z Dunaja na Arlberg, iz Beljaka v Tirole, iz Ljubljane v Trbiž itd., posebno pa dosti postranskih železnic in takih na gorske vrhove, največ v Švici. Gotovo našim prednikom, da ne govorim o starih kulturnih narodih, po krivici očitajo, da niso imeli čuta in razuma za lepote goratih krajev in snežnih vrhov, da niso čutili potrebe,

skušati svoje moči na njih. Pri tedanjem stanju prometnih potov ni moglo biti drugače. Ako bi bil hotel n. pr. kak posamezen Rimljan polesti na visoko goro tam kje v sedanji Švici, bi bil moral premagati ne samo goro samo, ne samo poprej še višjo grmado samih predsodkov in težav, ampak to bi bila tudi radi fizičnih potreb in glede osebne varnosti ekspedicija, proti kateri so današnje ture evropskih planincev, ki poskušajo svojo srečo v nebotičnem Himalaju, le igrača. A še pred sto leti in še pozneje ni bilo v tem oziru izdatnih olajšav. Voziti se s konji par dni samo do vznožja gorá, ni bilo posebno prijetno. Razliko med tedanjim in današnjim potovanjem razvidijo kaj dobro tudi pri nas oni, ki se še spominjajo časov pred otvoritvijo gorenjske železnice. Razmere med Ljubljano in Gorenjsko so bile, kar se tiče daljave in turistovskega prometa, malo drugačne nego danes! Kakor je gotovo, da ustvarja nova pot, bodisi katerekoli vrste, promet, čeprav morda le lokalen, ako ga tudi prej sploh ni bilo, tako je tudi resnično, da vzbuja promet sam nove težnje in potrebe, da odpira človeški delavnosti in stremljivosti nova torišča. Tako sta nastali tudi moderna turistika in hribo-lastvo. Za hribo-lastvo nam je dober zgled veliko, nam prijateljsko Nemško plan. društvo. Ustanovilo se je ob času, ko v Alpah še ni bilo toliko železnic kot danes. Leta in leta ni kazalo pravega napredka in stremljenje njegovo je zašlo celo povsem v drugo smer — čez nekoliko let ni bilo nič drugega kot zveza nekaj učenjakov, ki so smatrali znanstveno raziskavanje gora za edini svoj smoter. Šele pozneje, ko je prebivalcem planjav postalo gorovje laglje dostopno, se je razvilo društvo v pravo smer ter процvitalo. Na kaki stopnji da je hribo-lastvo sedaj na podlagi prometnih poti, držičih križem gorovja, je obče znano. Naj le omenim mimogrede železnice na Jungfrau (4167 m) in one, ki jo začno sedaj graditi proti vrhu Montblanka, 4810 m visokega, da razvidimo, da more dandanes na ledene vrhove vsak otrok!

Najbolje bomo umeli, v koliko bo v prid nova železnica v Trst turistiki v naših krajih, ako sestavim tukaj čase, ki jih potrebuje človek sedaj, in one, ki jih bo potreboval poslej, da pripotuje v naše gore. Za cilj sem vzel v prvo Bohinj, v drugo pa Sv. Lucijo ob Soči. Kraja ležita severno, oziroma južno od Bohinjskega pogorja, ločujočega ne le dve deželi in vode, ampak sedaj tudi smeri prometa. Za izhodišče sem izbral nekaj mest, ki se jih mora dotakniti vsak, ki prihaja od še daljnejših krajev. Časi so oni, ki jih potrebuje brzovlak, koder sploh vozi (iz Lesec v Bohinj in iz Gorice v Sv. Lucijo voz). Število ur je navedeno

le z natančnostjo celih četrtink. Nisem vzel kilomske daljave za primero, ker kaj pomaga n. pr. kratka daljava, ako dobrih zvez ni; dejanski časi kažejo boljšo sliko. Nasprotno je res, da je baš to šibka stran sestavka, da moram vzeti v podlago časom, ki naj veljajo v bodoče, le dobre in neposredne zveze, ker vozni red ni še objavljen, torej morebitne zamude radi slabe zveze na kaki postaji med potjo niso znane. Vpošteta je tudi železnica skozi Visoke Ture, ki bode dokončana šele leta 1908., in železnica, vodeča od Linza skozi Bosruck v Selzthal.

Trajanje vožnje

	sedaj	pozneje	— v Sv. Lucijo	sedaj	pozneje
v Bohinj					
iz Inomosta	13 $\frac{1}{2}$ ur	9 $\frac{1}{2}$ ur		22 ur	10 ur
„ Solnograda	14 $\frac{1}{2}$ „	6 „		23 $\frac{1}{2}$ „	6 $\frac{1}{2}$ „
„ Linza	15 „	8 „		21 $\frac{1}{2}$ „	8 $\frac{1}{2}$ „
z Dunaja	14 „	10 „		17 „	10 $\frac{1}{2}$ „
iz Maribora	8 $\frac{1}{2}$ „	4 $\frac{1}{2}$ „		10 $\frac{1}{4}$ „	5 „
„ Ljubljane	4 $\frac{1}{2}$ „	2 $\frac{1}{2}$ „		8 „	3 „
„ Trsta	8 „	2 $\frac{3}{4}$ „		7 „	2 „
„ Vidma	9 „	3 „		4 $\frac{1}{2}$ „	1 $\frac{1}{2}$ „
„ Gorice	10 „	1 $\frac{1}{2}$ „		3 $\frac{1}{2}$ „	$\frac{1}{2}$ „
„ Beljaka	5 „	1 $\frac{1}{4}$ „		13 $\frac{1}{2}$ „	1 $\frac{3}{4}$ „
„ Celovca	6 „	1 $\frac{1}{2}$ „		14 $\frac{1}{2}$ „	2 „
„ Prage	21 $\frac{3}{4}$ „	14 „		24 $\frac{1}{2}$ „	14 $\frac{1}{2}$ „

Vidi se, kakor je to tudi naravno radi občne smeri železnice, da so skrajšani posebno časi od severa in juga. Dohajalo bode torej v naše kraje dosti Lahov iz Trsta, še več pa Nemcev iz Avstrije in iz Nemške države. Čehom je skrajšana pot posebno v Soško dolino.

Oglejmo si sedaj splošno situacijo nove železnice! Zračna daljava med Celovcem in Trstom znaša 117 km, vlak pa bode moral prehiteti 188 km, torej 71 km več. Prema črta drži čez Lesce, Gladki vrh, potem ob meji med Primorsko in Kranjsko (v bližini Cerkna) v Ajdovščino in naprej čez Sv. Danijel v Trst v smeri, nagnjeni od juga 23° proti zapadu. Proga pa gre od Celovca začetkoma skoraj v južni smeri do Drave, se obrne ob njej točno na zapad ter zavije pri vходу v Karavanški predor zopet na jug. Od južnega vhoda drži proga v skoraj jugovzhodni črti do postaje na Dobravi, odtod pa zopet v južni smeri do postojanke v Štengah v Bohinjski dolini. Tukaj se približuje najbolj gori omenjeni premi črti v Trst, a je vendar še kakih 5 km zapadno od nje. Odtod naprej do Podbrd se ponavljajo

iste smeri kakor od Drave do Karavanškega predora. Od Podbrd dalje vodi železnica v bolj ali manj jugovzhodni črti do postaje v Plavi v Soški dolini, kjer se oddaljuje najbolj od preme smeri, ki si jo predstavljamo lahko na vzhodu kakih 30 km daleč. Od Plave drži potem proti jugovzhodu do Sv. Danijela na Krasu, le pred Gorico se obrne v krajšem kosu še enkrat na jug. V Sv. Danijelu je proga na črti najkrajše daljave iz Celovca v Trst ter ostaja na njej vobče do tega mesta. V okviru teh glavnih smeri se vije železnica ob rekah in po dolinah, kakor ravno ukazuje svet, v manjših in večjih ovinkih. Najmanjši jim polumer znaša 250 m; največ jih je takih s 300 m, le na malo krajih je bilo možno napraviti še daljše. Prvo število je najmanjša mera, ki je v navadi pri glavnih gorskih železnicah. Že ti polumeri so razen drugih okolnosti vzrok, da na takih progah največja hitrost brzovlakov ne prekaša 50—60 km na uro. Vzeti večje polumere, ne kaže, ker bi vobče morali neprimeroma več sveta odkopavati na gorskih ovinkih, manjše pa tudi ne, ker bi se potem težko vozilo.

Da dobro razumemo tek proge, treba si je predočiti tudi vertikalni podolžni nje presek. Od Celovca, 441 m nad morjem, se vzdiguje železnica po preteku 8·8 km na postaji v Žihpolju¹⁾ na visočino 521 m. Strmina znaša na tem kosu do 21 m na vsakih tisoč metrov daljave. Potem se spušča navzdol s 25 ‰ do Drave, 12·3 km daleč od Celovca. Tako se je zmogla sedlina v gričevju, ki loči Celovško plan od Dravske doline. Kjer je le mogoče, se ognejo napetosti ali padca tirov na 25 ‰; toliko so izkazale skušnje pri glavnih gorskih železnicah za ravno še pripravno. No, tudi na naši imamo na nekaterih krajih malo večjo napetost, namreč 27 ‰. Drugod pa so šli celo na 30 ‰ in več, kakor pri železnicah čez Arlberg in iz Trsta v Herpelje. Prevažanje težkih vlakov jim dela zato tam tudi dosti preglavic. Na takih krajih se znatno zmanjša hitrost vlakov, navzgor in navzdol vozečih: pri prvih radi strmine, pri drugih radi varnosti vožnje. Reči smemo, da navaden brzovlak na napetosti 25 ‰ ne sopiha navzgor z večjo hitrostjo nego 30 km na uro. — Takoj za Dravo se začena proga vzdigovati ter doseže sredi Karavanškega predora najvišjo točko do Trsta sploh, namreč 637·5 m nad morjem, 36·1 km daleč od Celovca. Največja napetost, čeprav le na kratko, znaša zopet 25 ‰; pri postaji v Bistrici v Rožni dolini se pa nahaja nasprotno celo vodoraven kos, dolg 2½ km; prava posebnost v takem svetu. Predor sam pada od srede na sever s 3 ‰, na jug s 6 ‰. Zadnji kot za predorom preteče proga, spustivši se

¹⁾ Maria Rain.

na višočino 579 *m*, kjer dospe na postajo na Jesenicah, 43 *km* od Celovca.

Iz Beljaka drži proga najprej južno ter se obrne pri postaji v Bekštajnu ¹⁾ vzhodno proti Karavanškemu predoru. Začetkoma gre po že obstoječem tiru proge iz Beljaka v Trbiž vodoravno v dolgosti kakih 2½ *km*. V nadaljnem teku do predora se vzdiguje vobče s 15 ‰, le proti koncu pada zaporedoma na dveh krajih prav na kratko s 15 ‰, oziroma z 9 ‰.

Od Jesenic naprej pada železnica najprej do Save s 14 ‰, odkoder se vzdiguje s 4 ‰ do postaje na Dobravi, 577 *m* nad morjem, 47 *km* od Jesenic. Odtod pada zopet z 10 ‰, potem z 18 ‰, 10 ‰, 15 ‰ in 19 ‰ do postaje na Bohinjski Beli in še naprej z 10 *m* na tisoč do Obrn v Bohinjski dolini, 16,5 *km* daleč od Jesenic. To je najnižja točka severnega dela Bohinjske železnice, ležeča 462 *m* nad morjem. Odtod naprej pelje proga zopet navzgor, začetkoma bolj polagoma, pred postajo na Bohinjski Bistrici pa s 15 ‰ do kolodvora pred Bohinjskim predorom. V njem se nahaja najvišja točka Bohinjske železnice v višočini 534 *m*, 32 *km* od Jesenic, 75 *km* od Celovca. Severni del predora pada proti Savi z 2,5 ‰, južni proti Bači z 10 ‰. Od Podbrd se spušča železnica nizdolu s povprečnim padcem 25 ‰, tupatam celo s 27 ‰. Na srečo drži Baška dolina z ravno pripravno strmino navzdol, tako da ni bilo treba graditi ne ovinkov v postranske doline, ne predorov v krogu kakor pri Albulski železnici v Švici. Glede na to udobnost so radi prekoračili dovoljeno mero napetosti za 2 ‰. Mimogrede naj omenim, da bi bilo možno z nategnjenimi zaviralnicami vzdržati vlak, kakor kaže račun, celo na tiru, napetem s 143 ‰, ne da bi zdrčal sam ob sebi navzdol. So tudi električne železnice, ki jim ni treba vlačiti s seboj težkih parnih kotlov in oglja, a so strmejšje od navadnih vozni cest. Napetost neke železnice v Gmundnu znaša n. pr. 94 ‰, druge take v Kijevu 105 ‰, zopet drugih v Nashvilli in Amsterdamu v Ameriki 115 ‰, oziroma celo 135 ‰. Prava ameriška znamenitost pa je ena v Seattli s celimi 170 *m* na tisoč, torej s 17 ‰! Pomislimo, da pri železnicah na zobovna kolesa ne gredo radi nad 25 ‰ in da na vozni cesti s 17 ‰, ako je sploh katera taka, gotovo ne spraviš izlahka konja naprej. Ta napetost pa je v protislovju s tem, kar sem gori omenil, da je namreč strmina z le 143 ‰ ravno še kot najvišja mogoča. No, na 17 ‰ tudi ni možno voziti brez umetnega pripomočka. Čeprav nimajo tam zobovnih koles, pa vendar tir vedno posipljejo s peskom,

¹⁾ Finkenstein.

da je trenje pod kolesi večje. Tudi so to železnice enake mestnim, nimajo pripetih drugih voz. Ob današnjih takih gradbah se nam dvakrat čudno zdi, kako je bilo mogoče, da so mislili pri iznajdbi železnih tirov, pred kakimi 100 leti, da ne bo možno voziti po njih radi pomanjkanja potrebnega trenja, tako da so jemali na pomoč zobovna kolesa tudi na vodoravnih progah! (Dalje prih.)

BOŽIČNICA NA KREDARICI.

L. ROGL.

Ze celo vrsto let vlada med strastnejšimi hribolazci navada, da preživijo na tem ali onem vrhu, v tej ali oni koči božični večer. To navado so uvedli znani „Piparji“. Dandanes pa ni na božični večer pred hribolazci varna nobena kočica, in naj stoji še tako visoko. Tako je imela minole božične praznike tudi kočica „Slov. plan. društva“ na Kredarici pod Triglavom svoje posetnike: pisca teh vrstic in pa gg. Milana Ferliča, Franja Jesiha in Oskarja Skuška. Za to turo smo se že v poletju ob prvem posetu kočice na Kredarici domenili in takrat obenem pridobili tudi vodnika Franceta Urbasa iz Mojstrane za spremstvo. Krasno, ne premrzlo vreme pred Božičem nas je za dovršitev te ture še bolj utrdilo.

Preskrbevši se za tako nenavadno turo z dvojno gorko obleko, s krpljami, derezami, cepinom in seveda tudi s foto-grafskim aparatom, smo se odpeljali v soboto dne 23. decembra ob desetih po noči proti Gorenjski. Na Dovjem smo izstopili v tako krasno zvezdnato noč, da nas je mikalo kar takoj dalje stopiti. Vendar nas je pregovoril vodnik, da smo zaradi dolge ture legli pri Šmercu za par ur ter se odpočili. Ob polšestih zjutraj smo jo pa že ob svitu zvezdic in dveh svetiljk rezali proti Krmu.

Previdno in polagoma stopamo po ledeni cesti, kar s podkovanimi črevlji ni baš prijetno, in srečavamo ljudi, ki hitijo k maši. Pri zadnji hiši v Radovini zapustimo cesto in krenemo na sneženo odejo, ki nas dobro drži. Med tem se pa prične daniti. Spočetka obšvigne zasnežene vrhove nekaka rumenkasta senca, ki se obdrži še dokaj časa. Nato se izpremeni v belo, ki jo pa takoj oblije rožnata plast, katera postaja vedno bolj in bolj rdeča, in v kratkem žarijo vrhovi v jutranjem solnčnem ognju, ki je v zimskem času veliko efektnejši nego po leti in se tudi dokaj dalje drži. Posebno krasna je bila v tem svitu Kepa, ki se v

začetku Krme tako lepo vidi. Oko kar pije to opojno naravno lepoto in se ne more ločiti od nje. Po redkem gozdu hitimo dalje in dalje. Pri vsakem koraku zabrnijo po snegu ledeni kristali in ritmično škripljejo naši črevlji v zmrzlem snegu. Tuintam naletimo na krmišča divjih koz, okrog katerih je vse polno sledov. Za dve in pol ure smo pri lovskih kočah. Pa ne privoščimo si počitka. Šele, ko pričnemo stopati v strmino, se nekoliko pokrepčamo. Vsled nagle hoje smo se skoraj malo ugreli in morali smo kar naprej, da se nismo prehladili. Kakor je sneg dosedaj držal, nas je navdajalo upanje, da ostane tudi nadalje tako. Toda naši upi se niso obistinili. Čim višje smo prihajali, tem bolj je bil sneg presušen in tem bolj se nam je udiralo in težavnejša je postajala hoja, tako da nam nazadnje ni preostajalo drugega, kot navezati si krplje. Ob tem odmoru smo si urezali precej košato smrečico, ki nam je kasneje v koči bila za božično drevesce. Vsi razen vodnika smo imeli krplje prvič v življenju na nogah navezane; zato smo bili radovedni, kako nam bodo služile. In glej, dočim se nam je udiralo poprej do kolen, smo se sedaj pogrezali samo par prstov globoko in to nam je hojo znatno lajšalo. Prvi je seveda največ trpel, to pa radi tega, ker je bila gornja plast zmrzla, a vendar ne toliko, da bi zdržala telesno težo, ter se je udirala. Le v zametih je bila trda. Vsled tega smo se v vodstvu menjavali. Jako nerodna je bila hoja povprečno ob strminah navzgor.

Počasi, ustavlja se vsakih dvajset korakov, da se je pomirilo prehudo valovanje krvi, smo prišli popoldne do pastirske kočice blizu Krmskega prelaza. Zlezli smo vanjo in si ob prasetajočem ognju ogreli od snega premrle noge ter se nekoliko pokrepčali. Po polurnem odmoru pričnemo gaziti proti Krmskemu sedlu. Kdor pozna pot, ve, da niti po leti ni posebno prijetno hoditi okoli različnih robov in kasneje naravnost navzgor. Pa v poletnem času stopaš z nogo vsaj naravnost na stezo, ali po zimi, ko ni nikake steze, ko so strma pobočja popolnoma gladko zametena, je hoja v krpljah, posebno kadar je prestavljati no-tranjo, proti strmini obrnjeno nogo, jako mučna in težavna. Pa kaj! Spričo tako krasne narave in teh strmih vrhov in robov, prekrasnega vremena in čistega, mirnega zraka smo vse težave mimogrede pozabili, na bodoče pa sploh vsled občudovanja niti misliti nismo utegnili. Oko je kar begalo od scenerije do scenerije in le misel na prekrasen razgled, ki ga bomo ob čisto jasnem nebu uživali, nam je zopet pospešila korake. Tako smo Krmski prelaz kar z naskokom zavzeli. In zopet se nam prikažejo

nove slike, ena krasnejša od druge. Pod nami Velo polje, od leve strani Draška vrhova, Vrnar in Tolstec, od zgoraj nas pa pozdravlja Mali Triglav, na katerem smo opazovali velikanske zamete. Sedaj smo torej šele stali neposredno pred Kredaričnimi vrhovi. Dve je popoldne, štiri ure pa še imamo do koč, torej bo šest, ko prispemo na cilj. Kar hiteti bo treba. Napravimo si v prvi vrsti nekak načrt, kako bi najlaglje prelezli to zadnjo, najhujšo in najdaljšo strmino. Smer poletenske poti ob značilnem skalnatem rogu se nam je zdela vendar nekoliko prestrma, in ako bi zadeli na trde plasti, kakor smo nekoliko v Krmskem prelazu, bi bilo hudo, posebno če bi nas zalotila tema. Po nasvetu vodnikovem in lastnem preudarku se odločimo za desno smer proti skalnatemu vrhu takozvane Rži in potem v serpentinah proti levi, tako da bi po vodnikovem mnenju dospeli nekoliko nad koč na plan. Začnemo torej krepko stopati v serpentinah navzgor. Pot je bila spočetka še primeroma dosti zložna. Zadeli smo tudi na mnogo trdih mest, toda kar nenadoma se je hudo dvignila in ni nam kazalo drugega, kakor zaviti še bolj v desno ter v dolgih serpentinah strmjino premagati. Ali to delo je bilo jako težavno; le jako počasi smo se dvigali. Vedno gosteje so bile tod trde plasti in moral je cepin pomagati. V strmini s krpeljami na trdem snegu, bližajoča se noč, cilj pa še kaki dve uri oddaljen, to ni karsibodi! Da bi torej laglje in varneje hodili, nam nasvetuje vodnik, naj si raje navežemo dereze. Dva sva še dosti hitro odmotala oledenele trakove, kar v strmini ni posebno lahko, in si navezala dereze, toda tovariša tega nista mogla. Vrvica in različni vozli so tako oledeneli, da bi jih morala le porezati, kar pa zopet ni kazalo. Tako sta si morala pomagati, kakor sta si vedela in znala. V dolini se je med tem pričelo mračiti. Od vzhoda proti zahodu, od tal proti nebu je razširjal mrak svoja krila. Barv, ki so se ob tej priliki razvijale in spajale, ni možno popisati. Ako bi slikar tako naslikal ta pojav, kakor se je nam kazal, bi ga zvali pretiralca. Vsa nižina je bila kakor povita v tajinstvene barvaste megle. Med tem, ko je nad Ljubljano in dalje proti vzhodu bila že razgrnjena noč, so zadnji žarki poljubljali snežene vrhove. Tajinstvene sence so pa tudi okoli nas jele švigati in posvetila je zvezda večernica. Nekako tesno mi je postalo ob misli na današnji večer, na sveti večer. Trud, tema, misel na božični večer, to vse me je nekako deprimiralo in postal sem nehote apatičen. Polagoma in molče smo stopali od Rži pod strmimi, navpičnimi rebri Kredarice v levo smer. V mehkem snegu smo se brez krpelj udiralali čez

kolena, in ker smo se nahajali v hudi strmini, kar smo drugi dan na povratku nekako s strahom ogledovali, smo cepine zaradi večje varnosti vedno globoko zasajali. Bila je že sedma ura zvečer, pa še vedno nismo dospeli na cilj. Nad Triglavom je plavala nekaka vijoličasta barva, ki se je pa polagoma pogubila. Ko smo že dokaj časa prečkali okoli robov in celo še precej višine zahodili, vodnik vendar zavije na kvišku. Trd sneg, namet, začutimo pod nogami, ostra sapa nam zapiha nasproti, še kakih deset minut — dereze služijo izbornu, dočim onadva v krpljah od napora sopeta — in že stojimo pred kočjo, pri kateri takoj nato zapoje zvon. Hvala Bogu, na cilju smo! Zadnja strmica nas je ugrela.

Hitimo k vhodoma. Vhod pri kapelici je popolnoma zameten in oledenel, drugi na severni strani je še slabjši. S cepinom se ne da nič opraviti. Kar skozi okno bo treba. Zastavim cepin. Žreblji odstopijo. Okno je pa odznotraj dobro zapahnjeno. Cink — steklo se razsuje. Planinsko društvo nam gotovo tega ne zameri.

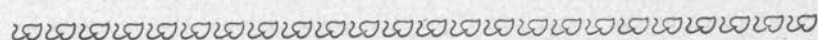
V koči smo. Ko prižgemo luč, smo naenkrat vsi oživeli. Živahno vrvenje zavlada po prijetnem zavetišču. Okno urno zamašimo z odejo ter slečemo dereze, krplje, črevlje in se preobujemo. Med tem pa kuri Urbas po vseh močeh, kajti v koči je bilo malo čez 4° C pod ničlo, gotovo ne posebno prijetna temperatura. Pri čašah, pravzaprav litrih čaja se nekoliko otajamo. Želodec, ki smo ga od dvanajstih dalje popolnoma zanemarili, se oglašča. Naš nadkuhar, ki je ves teden pred Božičem študiral »Slovensko kuharico« in drugo enako literaturo, se hitro spravi nad ognjišče in skoraj nam zadiši prijetni vonj pečenke. S slastjo, za katero bi nas lahko zavidal vsakdo, poručamo odzunaj lepo zapečeno, znotraj sicer malce rožnato pečenko, prirejeno po angleškem načinu, kakor nam razlaga naš kuhar. Ob prižganem drevescu in dobri kapljici so bile vse težave tega »turistovskega« življenja kmalu pozabljene. Vnela se je prosta zabava, za katero je doprinesel naš kantušminister Kljuka znatni svoj del. Enajsto uro je kazalo, ko nas je vodnik enega za drugim zagrinjal v pogrete šesterne odeje. Kdor je že na Kredarici kdaj po štirinajsturni hoji prenočil, ta bo vedel, kaj se pravi spati. Spanje pravičnega je proti spanju na Kredarici prava ničla! In to še v tako gugastih, mehkih posteljah! Da smo solnčni vzhod zamudili, nam po taki turi v zimskem času nihče ne more v zlo šteti. Ko smo se izmotali iz vseh odej, nas je objel precejšnji hlad in nas tako zdramil, da smo bili hitro zopet opravljeni. Toda nesreča ne

počiva. Pri obuvanju črevljev se je izkazalo, da so se črevlji sodruga Jesiha pod ognjiščem tako skrčili, da bi jih niti otrok ne mogel obuti, vrhutega pa so bili trdi kot rog, da jim sploh ni več pomagala nobena mast. Brez črevljev, na Kredarici, pa še po zimi, to niso mačje solze! Bistra glava našega vodnika pa je vendar pravo ugenila in po preteku treh ur je g. Jesih že gravitetno korakal v — coklah. Dobro bi bilo, take cokle omisliti za vse slovenske planinske kočee, ker človek v navadnih klobučinastih cipelah ob mokrotnem vremenu še iz kočee ne more. Med tem pa mi drugi nismo držali rok križem. Naš kuhar je svojo spretnost poskušal s kosom govejega mesa in se trudil na vsak način ga spraviti v golaš. To se mu je deloma tudi posrečilo.

Midva s Skuškom sva pa zlezla prav na vrh Kredarice in od tam uživala razgled, kakršnega v poletju sploh ni. Dolomiti, Visoke Ture so se nama kazali v popolni jasnobi. S prostimi očmi je bilo lahko opaziti obliko vsakega posameznega vrha. In potem pa obližje! To se je kazalo pred teboj, kot bi bilo naslikano. Protí jugu se je pa plazila megla in bilo je videti, kakor bi ležala pred teboj velikanska snežena ravan, iz katere so moleli višji vrhovi kot otoki. Zajezena je bila megla pri Draških vrhovih in njih podaljških, tako da je bila Krma jasna. Ta krasni razgled je odtehtal vse težave te ture in z radostjo in zadovoljstvom se je vedno spominjam. S fotografskim aparatom sem povzel panoramo od Triglava do Škrlatice. Le škoda, da sem vzel fotohromatične plošče, ki sem jih imel še od poletja. Bile so že nekoliko slabe in slike niso tako čiste, kakor bi morale biti.

Hitro so nam pretekle ure in treba je bilo misliti na odhod. Pospravili in posnažili smo kočee in vse dejali v red. Eno popoldne je bilo, ko sem tovariše ob koritih v spomin še na kontrofe udaril. Potem pa hajdi navzdol! Nazaj grede pa nismo šli po prejšnji gazi, ampak ubrali smo jo kar po strminah navzdol. Dokler je bil sneg mehek, je že še šlo. Toda ko smo zadeli na trd sneg, je bilo treba obilo opreznosti. Vkljub njej je Urbas kar naenkrat zdrsnil po snegu in le njegovi izurjenosti je pripisovati, da ni švignil čez rob. Vendar se je na robu vdrl z nogama globoko v sneg, vsled tirajoče sile pa se nato prekopicnil in z glavo zaril v sneg. Žalega se mu ni zgodilo nič. Slabeje se je vedlo našemu coklarju. Ta se z lesenimi, nepodkovanimi podplati ni mogel vzdržati na snegu. Zdrčal je tako nesrečno, da si je zvil v kolenu nogo. Vendar je še do Mojstrane hodil. Po šesturni hoji smo srečno prijadrali ob sedmih zvečer v Mojstrano, kjer smo prenočili pri Šmercu.

Lepo je sicer v gorah v zimskem času, pa doma pri gorki peči je tudi prijetno. Taka izprememba po zimi ni napačna, toda premisliti si jo je treba natančno. Sicer pa ne svetujem v zimskem času napravljati takih tur, ki jih majhna vremenska izprememba lahko napravi usodne.

DRUŠTVENE VESTI.

† Janko Majdič,
načelnik Kranjske podružnice.

Dne 12. februarja je zadela Kranjsko podružnico bridka izguba. Ta dan ji je ugrabila smrt nenadno njenega ustanovitelja in načelnika, veleposestnika in veletržca gosp. Janka Majdiča. Pokojnik se je narodil v Kranju dne 2. decembra leta 1870. Ljudsko šolo in nižjo gimnazijo je dovršil v rojstnem mestu. Nato pa je odšel v Trst, da se je ondi v trgovskem tečaju izobrazil v trgovskih vedah. Ko je dovršil tečaj, je vstopil v trgovino svojega očeta in jo vodil v velikem slogu. Prosti čas je posvečeval narodnemu delu, zlasti pa turizmu. Na prigovarjanje prof. dr. Frischaufa se je trudil, da so l. 1899. v Kranju ustanovili planinsko podružnico. Na prvem občnem zboru Kranjske podružnice dne 16. avgusta l. 1899. pa so Janka Majdiča soglasno izvolili za načelnika, kar je ostal do svoje rane smrti. Pod njegovim vodstvom se je podružnica lepo razvijala in prirejala mične izlete na naše gore; duša tem izletom je bil Janko Majdič, sam neutrujen in neustrašen planinec. Še zadnji popoldan pred smrtjo ga je gnalo neutešljivo hrepenenje po višavah k Sv. Joštu, kjer je preživel nekaj ur v najboljši volji med prijatelji. Na sv. Valentina dan popoldne smo ga pokopali. Utrnila se je marsikaka solza v spomin vrlega mladega moža, umrlega v najlepši moški dobi, baš v trenutku, ko je postal samostojen trgovec in si hotel ustanoviti domače ognjišče. Rodoljubje svoje je pokazal tudi v oporoki. Spomnil se je z večjimi denarnimi zneski raznih narodnih društev, tako je volil tudi Kranjski planinski podružnici 2000 K. S tem zneskom je položen temelj planinski koči na Stolu, za katere zgradbo je pokojnik ves gorel.

Počivaj v miru, vrli, zaslužni planinec, na kranjskem pokopališču, odkoder se tako lepo vidi na tiste domače vrhove, na katere si v svojem življenju hodil z veseljem in ljubeznijo pravega rodoljuba!

Novi člani. Osrednjega društva: Bizjak Josip, bogoslovec. Drenik Jela. Drenik Mici, učiteljica. Kogovšek Ivan, bogoslovec. Dr. Plečnik Ivan, sodni zdravnik. Stenovic Robert, zasebnik. (Vsi v Ljubljani.) Okorn Matija, kaplan na Dovjem. — Ajdovsko-vipavske podružnice: Dolenc Vladimir, trgovec. Lokar Vekoslav, veleposestnik. Poniž Rihard. Vodnjak Anton. Turk Franc, učitelj. Bajt Fran, nadučitelj. (Vsi v Ajdovščini.) — Repič Rozika, veleposestnica v Šturiju. Breclj Alojzij, podjetnik v Zapužah. — Akademičnega krožka v Pragi: Badiura Rudolf, trg. akad. slušatelj. Brelih Peter, tehnik. Hacin Janko, pravnik. Gulič Gvidon, tehnik. Senjor Davorin, pravnik. Strnad I., pravnik. Smetana Vladimir, pravnik; Wieser Josip, pravnik. Žizka Karel, filozof. (Vsi v Pragi.) — Cerkljanske podružnice: Kokole Fran, nadučitelj v Podbrdu. Reif E., stavbni komisar v Podbrdu. Bratre Prašilové a spolek, tovarna za mostove v Pragi (sedaj na Grahovem). — Idrijske podružnice: Abram Ivan, župnik v Črnem vrhu. — Litijske podružnice: Birolla Janko, trgovec. Birolla Josip, trgovec. Firm Ognjeslav, knjigovodja. Tomažin Ferdo, upravitelj. (Vsi v Zagorju.) — Grimšič France, železn. uradnik v Zagorju. — Podravske podružnice: Kranjc Franjo, nadučitelj pri Sv. Barbari pri Vurbergu. Švigelj Dragotin, lesni trgovec v Rušah. Lamprecht Kunigunda, veleposestnikova soproga na Kumenu. Lamprecht Ivan, veleposestnikov sin na Kumenu. — Radovljiške podružnice: Triller Ivan, ključar na Bledu. Žumer Jožef, gostilničar v Gorjah. Kunstelj Jakob, gostilničar v Gorjah. Jan Jakob, posestnik v Podhomu. Novak Peter, profesor v. p. v Kamni gorici. Steržaj Fran, kaplan v Srednji vasi. Gams Dragica, učiteljica v Srednji vasi. Stare Valentin, poštni sel v Srednji vasi. — Šaleške podružnice: Cerovšek Miha, gostilničar. Hočevar Maks, učitelj. Volk Jakob, krojač in lastnik kemične pralnice. (Vsi v Šoštanj.) — Tržaške podružnice: Dr. Dolenc Hinko, zobozdravnik. Dr. Vodopivec Fran, namestn. koncept. uradnik. Žnidaršič Josip, namestn. koncept. uradnik. Kristan Viktor, pristav morn. komisarjata. Pl. Kleinmayer Ferdo, učitelj. (Vsi v Trstu.) — Starec Ferdo, učitelj v Barkovljah. Kahler Vojteh, ravnatelj I. češke zavarovalnice za življenje v Pragi. Medic I., uradnik kamenolomnega podjetja v Nabežini. Dolenc Avgust, c. kr. geometer v Trstu. Hofer Franc, posoj. uradnik v Trstu. Hreščak Anton, kaplan v Dolini. Kögl Ivan, kavarnar in hotelir v Trstu. Mavrin Humbert, trg. uradnik v Trstu. Dr. Pertot Vladimir, c. kr. fin. konc. v Trstu. Prinčič Olga, učiteljica v Vipolžah. Tosti Avgust, bančni uradnik v Trstu. Volavšek Franc, c. kr. geometer v Trstu. Hmelak Fr., trgovec v Trstu.

Darila. Litijski podružnici: Roš Ferdo, dež. poslanec in župan v Hrastniku, in Peklar Franc, župan in posestnik na Dolu pri Hrastniku, 50 K. Okrajna posojilnica v Litiji 30 K. Hranilnica in posojilnica na Dolu pri Hrastniku 15 K. — Ziljski podružnici: Šmuc Jožef, pristav na Jesenicah, 1 K. Prva jugoslovanska tovarna za kavne surogate v Ljubljani 10 K. Srčna hvala!

Žigertov stolp. Zadolžnice za stavbo Žigertovega stolpa so dosedaj kupili gg.: dr. Fran Rosina, odvetnik v Mariboru (3), Luka Hleb, posestnik na Šmolniku, Marko Škrbinek, veleposestnik na Kumenu, Dragotin Švigelj, lesotrzec v Rušah, Franc Tertinek, postajni načelnik v Vuhredu, Anton Podvinsky, župnik na Remšniku, Edvard Taborsky, lekar v Mariboru, Josip Mule, krčmar in mesar v Rušah, Jožef Sernc, veleposestnik na Šmolniku (2), Franc Grizold, posestnik na Šmolniku (2), Alojzij Glaser, posestnik v Rušah, Gašpar

Jurko, veleposestnik na Smolniku, grof Iv. Nugent - Palavicini, grajščak v Hočah (2), Franc Lončar, posojilniški uradnik v Celju, prof. Anton Cestnik in Jožef Kožuh v Celju, dr. Matija Murko, vseučiliški profesor v Gradcu, gospa Marija Pahernik, veleposestnica, in Franjo Pahernik, gozdarski inženir v Vuhredu. Podpore je poslal 20 K g. Anton Kobi, veleposestnik v Borovnici. Iskrena hvala!

Tržaške podružnice občni zbor, ki se je vršil dne 13. januarja t. l., je bil obiskan toli mnogoštevilno, da je bil ves zborovalni prostor v hotelu «Balkanu» zaseden do zadnjega mesta. S tem se je pokazalo, da podružnica, čeprav še mlada, zavzema že sedaj med tržaškimi slovenskimi društvi prvo mesto v narodnem ter tudi družabnem življenju. Zborovanje je otvoril načelnik podružnice dr. Matej Pretner, ki je z veseljem pozdravil navzočne člane in jih zahvalil na toli mnogoštevilnem prihodu. Izrazil je željo, da bi se tudi v bodoče vedno z isto vneto zanimali za vse delovanje planinskega društva. Omenil je glavne točke v delovanju tržaške podružnice. Spominjal se je s hvaležnostjo in zahvalo tudi našega slovenskega stavbnega podjetja Martelančevega in drugih, ki nam je pri našem napornem delu drage volje priskočilo v pomoč ter izdelalo brezplačno vse načrte za orjaško jamo «Dimnice» v Slivjah pri Materiji. Nato je poročal tajnik gosp. Miroslav Pretner o društvenem delovanju v prošlem letu. Prvo delo odborovo je bilo tudi v minolem letu zaznamovanje potov. Vseh zaznamovanih potov šteje trž. podružnica sedaj 23. Povsod so se postavili tudi slovenski kažipotni napisi. Posebno pozornost je obrnila podružnica na podzemeljske naravne krasote. To so naše prekrasne kapniške jame. V divni Divaški vilenici, ki jo je prevzela podružnica v svojo oskrbo, so se napravila razna nova pota, popravila stara ter opremila tako, da je jama pristopna vsakomur brez najmanjše nevarnosti. Tudi glede razsvetljave se je ukrenilo potrebno, a na vseh pomembnejših skupinah kapnikov so se postavili tudi primerni napisi. Podružnica pa ni skrbela le za notranjo ureditev jame, delovala je tudi na to, da se nje glas razširi med svetom. Obrnila se je do glavnih ravnateljstev avstrijskih železnic, ki so radovoljno dovolila, da se pridrijo na vseh postajah reklamni oglasi za to jamo. Dne 14. maja 1905. l. je pa priredila podružnica ob prevzetju jame prvo splošno jamsko razsvetljavo v zvezi z velikim slavnostnim izletom v Divačo. Na to slavnostno otvoritev so bile povabljene vse planinske podružnice, ki so se častno odzvale. Na čelu z osrednjim odborom iz Ljubljane so bile zastopane po načelnikih druge podružnice, ajdovsko-vipavska celo korporativno. A tudi vsa tržaška, primorska in bližnja slovenska društva so se odzvala vabilu v tolikem številu, da se je priredil iz Trsta celo poseben vlak. Srčna hvala društvom, ki so se udeležila v tolikem številu ter pripomogla do toli častnega uspeha! Vseh obiskovalcev je bilo v jami v minolem letu od dne 7. maja do 31. decembra 1255 oseb. Druga jama je pa orjaška podzemeljska jama «Dimnice» v Slivjah pri Materiji. Za to dosedaj še neznano jamo, ki po svoji krasoti presega vse, so že izdelani vsi potrebni načrti za dohod; in če pripomore rodoljubna radodarnost do izvršitve tega načrta, bo to prva jama, ki bo imela toli veličasten dohod, kakor še nobena druga svetovna jama, a glas o lepoti slovenske zemlje bo donel po širnem svetu. Razen teh dveh velikih jam je zasledil v zadnjem času naš član gosp. Höller v Nabrežini novo jamo, ki se odlikuje po obilnih starinah. Pri vsem tem delu pa podružnica ni pozabila svojih članov in je priredila v minolem letu 12 društvenih izletov, in sicer

celodnevne izlete: dne 2. aprila na Trstelj, 30. aprila na Veliko Gradišče, 14. maja slavnostni izlet v Divačo, 28. maja na Volnik in v Kubed, 4. junija v Slivje, 25. junija v Koprivo, 3. julija na Goljake, 8. oktobra v Črni Kal, 19. novembra na Vremščico; poldnevne izlete: 9. aprila v Klanec, 7. maja v Divaško jamo. Povsod so bili izletniki sprejeti s pravo slovansko gostoljubnostjo in pristrčnostjo. Naši člani so pa gojili planinstvo tudi s pravimi planinskimi turami. — Udov je štela podružnica 164. Nemila smrt je posegla tudi v to vrsto in nam ugrabila dva vrla člana: gosp. Valentina Klinarja, kurata v Dutovljah, in gosp. Adalb. Bittnerja, železn. uradnika v Trstu. Blagjima spomin! — Iskrena zahvala gre vsem, ki so gmotno podpirali podružnico, v prvi vrsti «Tržaški podružnici in posojilnici», dalje slovenskemu časopisu ter vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli do naraščaja in razvitka podružnice. Z željo, da bi srca vseh napolnila ljubav do veličastne narave in s tem do krasote mile naše slovenske zemlje, je zaključil tajnik svoje poročilo. Nato je prečital načrt o delovanju za leto 1906. Poročilo kakor tudi načrt sta bila soglasno odobrena. — Potem je poročal o denarnem gospodarstvu blagajnik gosp. Ignacij Šega. Podružnica je imela 2769·13 K dohodkov, 2700·54 K stroškov, torej prebitka 68·59 K. Tudi to poročilo je bilo odobreno.

Prešlo se je k tretji točki dnevnega reda, to je k dopolnilni volitvi odbora. Gosp. načelnik je sporočil, da dosedanji blagajnik radi premestitve iz Trsta odide, in zato treba voliti novega odbornika. Ker pa je odboru delo jako naraslo, je predlagal tudi, da se mu v pomoč izvoli več zaupnikov. Izvoljeni so bili soglasno: za odbornika gosp. Iv. Millonig, trgovec; za zaupnike pa gg.: Avgust Dolenc, c. kr. geometer; dr. Vlad. Pertot, c. kr. fin. konc.; Ivan Bandel, adj. c. kr. drž. žel., in Ivan Frole, železn. uradnik. S tem je bilo zborovanje zaključeno.

Po kratkem odmoru je sledil drugi del sporeda. To je bilo predavanje člana gosp. prof. dr. Merharja o vprašanju: «Zakaj moderni mestni človek toli hrepeni po prosti naravi?» Predavanje je vsestransko temeljito razpravljalo to vprašanje po zgodovinskih podatkih. Burno odobravanje vseh poslušalcev je bilo zaslužno priznanje gospodu predavatelju. V imenu odbora se mu je zahvalil načelnik.

Po predavanju se je razvila prav živahna zabava. Naš raziskovalec jam, gosp. Egidij Čeh, nam je donesel raznih, dosedaj še naznanih slepih podzemeljskih živalic ter krasnih «tereoskopskih slik iz «Dimnic», ki jih je umetniško izvršil gosp. Ant. Hreščak, sedaj kaplan v Dolini. Vse se je čudilo slikam, ki kažejo krasote tega podzemeljskega doma. Vršil se je razgovor za razgovorom in med napitnicami na naše slov. planinstvo je minil čas le prehitro.

Podravske podružnice V. občni zbor se je vršil dne 11. februarja. Iz tajnikovega poročila je razvidno, da je štela podružnica v minolem letu tri ustanovnike in 115 rednih članov. Poleg prejšnjih dveh ustanovnikov je pristopil še g. Vekoslav Bahovec, c. kr. poštni oficijal v Mariboru, kot ustanovnik s 100 K. Cast in slava mu! Odbor je samo enkrat zboroval ter sklenil nov stolp zidati na Pohorju in izdati dolžna pisma po 20 K. Teh se je dosedaj razpečalo 50. Na novo se je na Pohorju zaznamenovala pot od postaje v Vuhredu na Veliko Kapo. Veliko potov pa je zaznamenoval na Kozjaku marljivi odbornik g. Ivan Robnik. Tam je zavsem zaznamenovanih 15 potov z 38 kažipotnimi tablami. Vse to je oskrbel prej imenovani odbornik,

za kar mu je društvo iz srca hvaležno. Na Pohorju je zaznamenovanih skupaj 18 potov s 43 tablami. Veleposestnik gosp. Fr. Pahernik je v svoji lovski koči „Pri Samcu“ prepustil eno sobo naši podružnici v turistične namene. Hvala mu srčna! Podružnica je le težko našla pravega, izkušenega, tehnično izobraženega moža, ki bo napravil načrt za novi stolp. Ta gospod je inženir in odbornik osrednjega društva g. Jaroslav Foerster. — V preteklem letu so nas zasledovale razne oblasti, ker je nesreča hotela, da se nam je stolp podrl. Odborniki in drugi člani so morali večkrat pred sodišče — načelnik sam je bil sedemkrat. Končno smo se vendar ubranili. V Mariboru nas je zastopal g. dr. F. Rosina, v Slov. Bistrici g. dr. U. Lemež, in sicer oba brezplačno. G. dr. Iv. Glaser je tudi napravil brezplačno pogodbo z g. M. Kapunom zaradi stavbišča za novi stolp ter oskrbel vknjižbo v zemljiški knjigi. Vsem trem gospodom iskrena zahvala! Zaradi koč na Boču je nekdo napadel naše društvo v „Slov. Narodu“. Stvar se je potem pojasnila v „Vestniku“. Sicer pa se bode še to zimo vršilo zaradi te koč posvetovanje v Poličanah. Namesto koč se bode najbrž postavila pokrita in od treh strani zadelana veranda. — Podružnica je imela 1163·92 K dohodkov in 873·45 K stroškov, prebitka je torej 290·47 K. Za zadolžnice se je izkupilo 500 K. Dolga je še 2000 K. — V tekočem letu hočemo oskrbeti načrte za stolp in pripraviti po možnosti stavbno gradivo. V prid novemu stolpu bo v Rušah velika narodna slavnost s pomočjo ptujskega pevskega društva in še drugih društev. Na Veliki Kapi postavi podružnica s pomočjo g. Pahernika 4 m visok razgledni oder, ki bo obit in bo služil obenem v zavetje.

Ajdovsko-vipavske podružnice občni zbor je bil dne 13. jan. t. l. Načelnik je pozdravil došle člane, potem pa je poročal tajnik o delovanju podružničnem v prošlem letu. Podružnica je na novo zaznamenovala sledeča pota in steze: Predmeja — Čaven — Kucelj, Predmeja — Smrekova draga — Zeleni rob, Predmeja — Stargarinski hrib — Mali Goljak, Dol — Veliki Goljak (tu je zaznamenovana tudi steza po grebenu, ki veže Mali Goljak z Velikim Goljakom), Dornberg — Železna vrata, Zelena vrata — Trstelj. Vsa ta pota so opremljena s primernimi napisi. Na Predmeji ob vhodu v Trnovski gozd je postavila poleg tega podružnica veliko tablo z napisi in znamenji vseh v Trnovskem gozdu zaznamovanih partij in z orientacijsko skico. S tem je delo v Trnovskem gozdu, v kolikor nam je dovolil erar, končano. — Izlete je napravila podružnica: na Zelena vrata in Trstelj, v Divaško vilenico ob njeni svečani otvoritvi, na Železni rob in na Goljake. Udeležba je bila vedno povoljna. Posamezni člani so spremljali Tržaško podružnico ob njenih izletih na Čaven, Goljak in Zeleni rob. — Podružnica je imela 422·62 K dohodkov, 175·34 K stroškov, prebitka torej 247·28 K. Članov je štela vseh 42. — Po tem poročilu, ki se je odobrilo, je bil razgovor o delovanju v tekočem letu. Član gosp. Bianchi je predlagal, naj se zgradi planinska koč na Dolu. Ob pritrjevanju navzočnih članov je obrazložil nje veliko potrebo, za kar služi kot najboljši dokaz veliko posejanje Trnovske planote. Število posetnikov se od leta do leta množi in se še poveča po otvoritvi nove železnične zveze s Trstom. Ker bi pa podružnica sama z maloštevilnimi člani težko zmogla obile stroške za koč, se je izvolil po daljši debati odsek, ki naj temeljito razmišlja o nje gradnji, eventualno tudi ustanovi konsorcij. Odsek naj o zadevi poroča na izrednem občnem zboru. Po nasvetu istega gospoda člana se je sklenilo letos končati z markiranjem Nanosa, ker je treba izpopolniti, oziroma obnoviti markacije:

Vipava — Sv. Hijeronim, Št. Vid — Sv. Hijeronim, Podkraj — Nanos, Predjama. Na predlog člana gosp. Božiča se je sklenilo nadalje prirediti planinski ples, kar se je po občnem zboru tudi že zgodilo. Končno je gospod Bianchi še predlagal, naj priredi odbor v zimskem tečaju primerna predavanja. Predlog je obveljal in predavanja so zagotovljena. Član g. Jamšek je omenil, da mu zbok obilega uradnega posla ni možno opravljati tajništva in blagajništva. Za tajnika je bil nato soglasno izvoljen gosp. Turk. S prošnjo, naj vsak član skuša pridobiti novih članov, je zaključil predsednik g. Schlegl občni zbor.

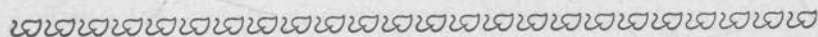
Akademični krožek češke podružnice v Pragi je imel dne 18. januarja t. l. v Hlavovi kavarni na Kralj. Vinogradih svoj občni zbor. Predsednik krožka je ob 8. uri otvoril zborovanje, konstatiral sklepčnost in pozdravil vse navzočne člane in goste. Letno odborovo poročilo je omejeno na najvažnejše točke odborovega poslovanja. Odbor je imel vedno pred očmi zgradbo koč v Koritnici in deloval na to, da se čimpreje postavi planinsko zavetišče ondi, ker je baš tam toliko važno v narodnem kot v planinskem oziru. Odbor je naletel pri tem svojem stremljenju na nepričakovan in odločen odpor, ki je s skromnimi lastnimi sredstvi vred zadržal delo. Načrt je izdelan in proračun za stavbo krožkovemu premoženju primerno sestavljen; zato upa odstopajoči odbor, da njega naslednik še letos izvrši vsaj deloma to nalogo. — Krožek je priredil dve veselici v Pragi, in sicer dne 21. januarja 1905 »l. soirée dansante« v palači kneza Colloredo-Mannsfelda in dne 16. marca 1905 družabni večer na Žofinskem ostrovu. Odlično občinstvo je posetilo obe prireditvi, ki sta se vršili v prid planinske koč v Koritnici in s katerima je odbor vsestransko zadovoljen. O počitnicah je nameraval odbor prirediti veliko ljudsko veselico na Bledu, opustil pa vse priprave, ker s to prireditvijo ni hotel gmotno oškodovati Radovljiške podružnice. — Vsa pota, katera je krožek lansko leto zaznamoval, je odbor odstopil Soški podružnici v Tolminu. Z novimi markacijami se odbor ni bavil glede na gori omenjeno projektovano stavbo, ki je bila odbora prvi cilj. — Število članov je na isti višini kot lansko leto, kar je glede na fluktuacijo akademične mladine gotovo ugodno znamenje. Krožek tudi ni pogrešal naklonjenih podpornikov in je užival v Pragi kot pospeševatelj zблиževanja čeških in slovenskih akademikov v vseh krogih vsestranske simpatije. — Dohodkov je imel krožek 1171·37 K, stroškov 380·94 K, torej končnega preostanka 790·43 K. Izmed dohodkov je znašala članarina 228 K, podpore in darila 98 K. Veselice so donesle 400 K. Stroškov je bilo za upravo 35·29 K, za veselice 339·45 K. Na predlog preglednika se je dal odstopivšemu odboru absolutorij s pohvalo z ozirom na njega težavno in požrtvovalno poslovanje.

Zadnji poučno-zabavni večer osrednjega društva, ki se je ob povoljni udeležbi dne 31. januarja vršil v Narodnem domu, se je odlikoval po predavanju gosp. dr. I. C. Oblaka o njegovem potovanju po Bosni in o izletu na Bjelašnico. Opisal nam je prelepo Bosensko dolino z mnogimi prirodnimi znamenitostmi, gmotno in duševno stanje, družabne razmere, šege in običaje Bošnjakov, glavno mesto Serajevo in njega značilne posebnosti. Za turiste velezanimiv je bil opis izleta na Bjelašnico (2115 m), najvišji vrh vzhodnobosenskega apnenega pogorja, ki se ponaša z izredno lepim in razsežnim razgledom. Prav spretno sestavljeno in z zanimivimi podatki prepletено predavanje je jako ugajalo vsem udeležencem, ki so g. predavatelja odlikovali z živahnim odobravanjem.

Litijska podružnica je priredila dne 10. t. m. v gostilnici g. Oblaka svoj prvi letošnji zabavni večer. Gostilniški salon je bil primerno okrašen in prirejen za planinsko veselico. Zbralo se je mnogoštevilno občinstvo iz Litijske in okolice in napolnilo vse prostore. Najprej je g. Ražun proizvajal prizore in slike iz slovenskih planin. Občudovali smo vse znatnejše vrhove od Kuma do Triglava, naše znamenite planinske stavbe, naše krasne doline in slapove. Tako zanimivo in poučno razkazovanje naj bi se še mnogokrat ponovilo in uprizorilo, posebno tudi v Ljubljani. Nato je g. doktor Fran Tomišek v imenu osrednjega odbora pozdravil krepko se razvijajočo Litijsko podružnico in v daljšem govoru označil pomen Slovenskega planinskega društva ter opisal njegovo dosedanje uspešno delovanje, pozivajoč zbrano občinstvo, da naj vedno podpira naše za narodni razvoj tako važno društvo. Po tem govoru se je razvil živahen ples, ki je trajal do jutra. Občna je bila radost ob dobro uspelem zabavnem večeru in tudi gmotni uspeh je bil zadovoljiv.

Planinski ples Ajdovsko-vipavske podružnice dne 10. februarja se je izvršil sijajno. Udeležniki so došli iz Vipave, Lokavca, Križa, Dornberga, Gorice in iz Trsta. Planinski ples obeta biti najlepša zabava v Ajdovščini. Svojo zahvalo izreka tem potom odbor blag. g. Šapli za brezplačno prepustitev dvorane, velerodnima družinama Godinovi in Johmanovi za posojene cvetlice, nadalje vsem onim gospodom in damam, ki so vstopnino preplačali in darovali ob »ofru« za planinsko kočjo.

Novi razglednici. Tržaška podružnica je založila o prekrasni »Divaški jami« dve novi, jako lični razglednici. Prva predstavlja vhod v jamo in prelepi, snežnobeli slap, ki se nahaja v njej v podobi jako izrazovitega kapnika. Obe ti predočbi pa družji v harmonično skupino znak Slovenskega planinskega društva. Druga razglednica predočuje ozki prehod med veliko in malo jamo, takozvani »pekel«. Obe razglednici sta izdelani v barvotisku po naravnem akvarelu v lepem, modernem slogu. Dobivata se pri odboru Tržaške podružnice in pri vratarju železnične postaje v Divači, komad po 10 vinarjev.

RAZNOTEROSTI.

Velevažno priznanje. Dne 14. t. m. je predaval Hans Barth na shodu sekcije Avstrije Nem. in avstr. plan. dr. na Dunaju o Savinskih ali Kamniških planinah, ki jih je prehodil s tovarišem Jos. Netzudo lani septembra meseca. Netzuda je napravil tudi veliko fotografij o njih. Polezla sta na Ojstrico, Skuto in Grintavec. Ti krasni in veličastni vrhovi, je dejal Barth, so žal še premalo znani in obiskovani; veliko so menda tega krivi narodnostni prepiri. Češke kažipote v okolišju Češke kočje na Ravneh imenuje ta turist nemško-sovražne sledove. Vendar je odkritosrčno poudaril, da nista nikjer s tovarišem trpela škode „na glavi in udih“, vkljub temu da sta povsod govorila nemški. Povsod so ju, zatrjuje Barth, sprejeli gostoljubno, slovenski dolinci so bili vljudni, oskrbniki koč postrežljivi. — Pri pomenku, ki se je vnel po predavanju in ki sta se ga udeležila dr. Heyek in dvorni svetnik pl. Guttenberg, je častita družba povsem potrdila slovensko gostoljubnost, vljudnost in postrežljivost. — Tako je čitati v časopisu „Neues Wiener Tagblatt“ z dne 19. februarja t. l.

Prosimo, da vsi slovenski listi ponatisnejo to znamenito vest.

V oseškem dnevniku „Narodni obrani“ je priobčil gosp. Milan Band, bivši uradnik ljubljanske kreditne banke in sedaj uradnik hrvatske eskomptne banke v Zagrebu, s toplimi besedami pisan članek, ki obsega vse važnejše podatke o delovanju našega društva. Ob koncu pozivlje občinstvo na Hrvatskem, naj obiskuje v obilnem številu divne slovenske planinske kraje. Članek priča, da raste tudi med našimi najbližjimi brati zanimanje za Slov. plan. društvo in pa kraje, v katerih deluje.

Znani hribolazec g. Knafelc se je minolo leto zelo trudil, da bi posrkal kolikor mogoče veliko čistega planinskega zraka. Ker ima mnogo prijateljev in znancev med planinci, naj torej zvedo, da je dosegel v lanskem letu na svojih 83 turah skupno višino 115.092 m. Štel je višine le nad 800 m. Bil je 10 krat na Sv. Višarjah, 26krat na Sv. Ožbaltu pri Beljaku, na Hochfeilerju (3523 m), na Razoru, Montažu, 2krat na Triglavu in oblezel je še veliko manjših in večjih hribcev in gor. Sploh celo leto ni imel počitka. Še decembra je dvakrat polezel na Golico, in sicer 17. s tisto družbo slovenskih planincev, ki so se v „Slov. Narodu“ javili, da pojdejo gori, toda prišel je samo eden in še tisti je bil Rus. Drugokrat je šel dne 15. popoldne s svojim mlajšim sinom in sta prenočila v Kadilnikovi koči. V koči je našel 2° gorkote, ali ko sta bila zakurila malo pečico, je bilo kmalu 8° gorkote. Zjutraj je bilo pred solničnim vzhodom le 1° mraza na prostem. Razgled je bil nepopisno lep. Ko je solnce dospelo više, so prišle tri dame in en gospod iz nemške kočice na vrh Golice. Naša planinca sta jim prinesla stole na verando Kadilnikove kočice in sedeli so skupno prav dobre volje, se solnčili in uživali razgled.

Polaz na Prisojnik (2555 m) preko severne stene, doslej le malokdaj izveden, ne dela izkušenemu hribolazcu posebnih težkoč, kakor poroča »Alpski Vestnik«. Neprijeten je le pričetek ture, ker se je treba po strmi pečini, zarasli s pritličevjem, visoko povzpeti, potem pa precej nizko stopiti na razsežno snežišče. Odtod dospesh preko širokih polic v melu, ki jih prekine le na enem samem mestu kamin, na greben in kmalu tudi na vrh. Hoja je prilično netežavna, čeprav utrudljiva in tupatam nevarna. Pač je ta tura daljša nego običajna pot (iz Kranjske gore čez severno steno 10—12 ur, mimo Vossove kočice po običajni stezi 7 ur), toda prekaša poslednjo po prelepi svoji skalnati sceneriji, ki se vedno menjava ob osemurnem stopanju v stenah kakor podobe v kalejdoskopu. To turo je priporočati vsem izkušenim hribolazcem, ki se ne strašijo dolge in naporne hoje. Priporočljiva vodnika za to turo sta A. Komač (Mota) in A. Tožbar (Špik), oba iz Trente.

Bosensko-hercegovinski turistni klub. Pri prvi letošnji odborovi seji dne 10. januarja je poročal klubov načelnik, da je njeg. ekscelenca gospod deželni šef Evgen baron Albori dal turistnemu klubu svojo lovsko hišo, »Alborijevo kočico«, ki leži južno od železn. postaje v Tarčinu v znožju Bjelašnice, turističnim namenom v porabo. Odbor je ta velikodušni čin z velikim veseljem vzel na znanje in sklenil, da posebna deputacija visokemu dobrotniku izreče odborovo zahvalo.

Malo rabljena fotografska oprava

je naprodaj, kakor: 1 aparat, 1 objektiv, 1 priprava za povečanje, 1 stroj za tiskanje (razglednic) in veliko malenkosti. Odda se tudi vsako posebej in na ogled. Kje, pove upravništvo „Plan. Vestnika“. Vsak vprašatelj naj dodene za 15 h znamko za odgovor.